

# Za gospodarje

Maribor, dne 4. avgusta 1937

Slovenija oškodovana od letošnjih vremenskih nesreč za 20 milijonov dinarjev.

Skupna škoda od povodnji in toče do 19. julija 1937.

Zadnjič smo na kratko sporočili, da je bila letos Slovenija do 19. julija oškodovana od toče in povodnji za skoro deset milijonov dinarjev. Po prizadetih okrajih zgleda vremenska škoda takole:

|                                       | toča      | poplave   |
|---------------------------------------|-----------|-----------|
| Brežice                               |           | 100.000   |
| Gornji Grad                           | 205.620   | 50.000    |
| Kamnik                                | 220.000   | 50.000    |
| Konjice                               | 436.000   | 21.000    |
| Kranj                                 | 55.700    |           |
| Krško                                 | 361.000   | 20.000    |
| Ljubljanska okolica                   | 3.281.800 | 666.000   |
| Maribor levi breg<br>(občina Pesnica) |           | 1.972.000 |
| Slovenjgradec                         | 1.500.000 |           |
| Šmarje pri Jelšah                     | 87.000    | 245.000   |
| Škofja Loka                           | 191.000   |           |
|                                       | 6.338.350 | 3.124.000 |

Škoda od toče in poplav znaša skupno 9.462.350 din.

## Usodepolni 26. julij.

Zalibog se je zgoraj navedena statistika povečala za nadaljnih deset milijonov dinarjev v ponedeljek 26. julija proti večeru, ko se je razbesnela nevihta z viharjem, nalivom in točo.

Na Štajerskem je omenjenega dne zadela vremenska nesreča kraje med Framom in Polskavo pod Pohorjem. Nevihta je trajala z viharjem ter točo dobrih 15 minut in je zdrobljeno od toče in pomandrano od viharja vse po poljih, sadonosnikih in vinogradih. Uničen je celoten letošnji pridelek in ogromne škode še niti ugotoviti niso mogli. Nalivi so opustošili ter pokvarili ceste in občinske kolovoze, ki so nerabni, dokler jih ne bodo vsaj za silo popravili.

Od omenjenih prizadetih krajev pod Pohorjem se je preselila grozna nevihta pod

Ptuj in okolico, kjer se je utrgal obširni in med nalivom je padala kot lešniki debela in gosta toča. Toča je kiestila pol ure. Zbila je vse poljske pridelke: koruzo, fižol in ajdo, ki je komaj pognala iz zemlje. S sadnega drevja je skleščeno sadje in nepregledno škodo so trpeli vinogradi.

Naliv je povzročil tudi v ptujskem mestu precej škodo.

Od Ptuja so zanesli vetrovi vremenskih nesreč proti Moškanjcem in Veliki Nedelji, kjer je škoda zelo velika.

S kmeti vred so po Ptujskem polju hudo udarjeni čebelarji, ker je toča malodane čisto vzela tako težko pričakovano ajdino pašo.

Ponedeljek 26. julija je bil usodepolen dan tudi za kranjski okraj. Ob pol šestih popoldne se je utila po vsem okraju ploha, spremljana s treskanjem in viharjem. Padala je kot oreh debela toča, ki je takom pol ure zbila vse poljske pridelke ter uničila gorice in sadonosnike. Pas toče je bil širok 3 km in je udaril kraje: St. Vid v občini Planina, Bistrica, Lesična, Drensko-rebro v občini Plištanj, Klake, Zeto, do doma Zdole v občini Kozje; Bučragorca, Buče, Vrenskagorca, Prelasko, Polje, Sedlarjevo v občini Sedlarjevo, Pecelj, Verače, Golobinjek v občini Podčetrtek.

Veliko bolj nego našete kraje po Štajerskem je šiba hude ure zadela številne kraje na Kranjskem, kjer je ponekod ustvarjen obupen položaj.

Najhujše je opustošeno Dobropolje na Dolenjskem. Tamkaj je trajalo strašno neurje tri četrt ure in je padala 20 do 25 dekagramov težka toča. V območju Dobregopolja je uničena poleg poljskih pridelkov še krma na področju vasi: Bova gora, Hočevje, Hrih, Zdenska vas, Cesta, Podstruge, Ponikve, Videm, Podgorica, Zagorica in Mala vas. Deloma je zbila toča ponekod še v Podpeči, Brukanji vasi in Podgori.

V dobrepoljskem območju bo znašala celotna škoda pet do šest milijonov dinarjev.

Skoraj enako kakor v Dobropoljah je razsajalo strahovito neurje po Žužemberku. Pri farni cerkvi v Žužemberku je odlomil vihar del cerkvenega stolpa. Strašno opustošena so polja in sadonosniki ter vinogradi. Ljudje ne pomnijo, da bi bila padala po Žužemberku in okolici toča v velikosti petdesetdinarskih kovancev in je bila nevarna za ljudi in živino.

Dalje je na Kranjskem toča hudo oklestila Poljansko dolino, znaten del Gorenjske in je zavzela tako širok razmah, da je segla notri v Gorjance na Dolenjskem, kjer so razni kralji precej trpeli.

Poleg poljskih, sadonosnih in vinogradnih pridelkov je vihar razruval ter odnesel mnogo streh, toča je pobila opeko, nativi so pa do nerabnosti razdrapali ceste, kolovoze in pota.

Prebivalstvo v tako hudo prizadetih krajih je upravičeno obupano. Kmetje so si komaj nekoliko opomogli od usodnih poplav in sedaj jim grozi na jesen še lakota.

Državna in banska uprava bosta morali najhujše prizadetim krajem nujno priskočiti na pomoč, da ubogi narod vsaj gladoval ne bo.

## Stanje naše trgovine z raznimi državami.

Naš izvoz v Nemčijo se je letos v primeri z lanskim prvim polletjem povečal za 39%, medtem ko je uvoz narasel za 61%.

Naša trgovina z Avstrijo se je napram lanskemu letu več nego potrojila, ker se je dvignil izvoz za 53%, izvoz iz Avstrije pa le za 9%.

Francija je prišla sedaj v statistiki našega izvoza na tretje mesto in jo beležimo takoj za Nemčijo in Avstrijo. Lani je znašal naš uvoz v Francijo 2.3%, letos 10.7%. Uvoz iz Francije k nam pa se je letos znatno zmanjšal.

Po otvoritvi trgovine z Italijo po sankcijah je prišla ta država glede izvoza od nas na četrto mesto. Lani je znašal naš izvoz v Italijo 2%, letos že 8.9%. Po sankcijah pa se je naš uvoz iz Italije hitro dvignil in je prišla Italija letos med uvoznimi državami zopet na tretje mesto z 10.2% (lani 0.01%).

Dalje je glede našega izvoza Belgija na petem mestu, in sicer s 7.8% (lani 5.8

odstotki). Zaradi znatnega izvoza rud in kovin se je naš izvoz v Belgijo v zadnjih dveh letih počel porivati in je letos dosegel vrednost 219.4 milijone din (lani 94.2, predlanskim 48.5), medtem ko je naš uvoz iz Belgije celo nazadoval na 44.4 milijone din (lani 59.3, predlanskim 30.1).

Ochoslovaška je padla letos v naši izvoznici trgovini na sedmo mesto s 6.7% (lani 14.6%).

Povečal se je naš izvoz v Anglijo na 202.3 milijona din (lani 112.8). Uvoz iz Anglije se je zmanjšal na 199.6 milijonov din (lani 228.9).

## Ljudski pravnik

**Prevzem posetne polovice po pokojnem bratu.** Č. I. v G. Umrl Vam je brat, solastnik posestva, in zapustil nezakonskega otroka. Vi bi radi prevzeli bratovo polovico in vprašate, ali bo razpisana cenitev, ali si lahko zaračunate pogrebne stroške, ali ima nezakonska mati kako pravico do zapuščine in kdo bo skrbel za nezakonskega otroka. — Ako ni nedoletnih dedičev, ne bo treba cenitve. Nezakonska mati nima nikake pravice do dedščine. Vzdrževalnino za otroka pa bo lahko zahtevala plačano iz zapuščine. Tudi Vi Vaše izdatke za bratov pogreb lahko zahtevate izplačane. V kolikor je imel brat druge dolgov, jih bo tudi treba plačati iz zapuščine. Svetujemo Vam, da se v slučaju, ako se priglasite za dedinjo, priglasite le pogojno in z dobroto inventarja. V tem slučaju pa bo treba posestvo preceniti.

**Zakon o vodnih pravicah.** Š. P. pri Sv. K. Ste lastnik njive ob potoku, čigar vodo si je mlinar z žlebovi in drugimi napravami napeljal na svoj mlin. Ko je prišla večja voda, je vse naprave zasula, se prestavila na Vašo stran, Vam odnesla kos njive in spodkopava Vaš most. — Ako je res le radi mlinarjevih naprav v potoku slednji prestopil breg in spremenil strugo ter radi tega trpite škodo, zamorete zahtevati odškodnino od mlinarja po občem drž. zakonu pri okrajnem sodišču in ni potrebno, da Vam razložimo zakon o vodah.

**Kako doseči zaščito.** J. P. v P. O tem vprašanju ter o pogojih, pod katerimi Vam pritiče zaščita, smo že ponovno pisali. Preglejte stare številke »Ljudskega pravnika«. Ako ste dolg napravili pred 20. aprilom 1932 in ste bili kmet takrat in ste še

sedaj ter dolg ne presega 25.000 Din, plačajte prvi obrok na polovico znižanega dolga. Ako Vam upnik noče priznati zaščite, ter bo morda zoper Vas vodil izvršbo, predlagajte ustavitev izvršbe. Ako Vam okrajno sodišče ne ugotovi, napravite rekurz na okrajno. Ako presega dolg 25.000 Din in do 1. junija niste zaprosili sodišča za znižanje, ne morete ničesar več ukreniti, ker ste rok zamudili.

Kazniva dejanja po volilnem zakonu in amnestija. K. A. v M. Pritožujete se, da Vas kazensko sodišče preganja radi prestopka po § 73-II volilnega zakona z dne 10. 9. 1931, ker ste »potegnili« nasprotnika, ki Vas je nagovarjal, naj volite njega ter ste si dali za šalo obljubiti par sto dinarjev in zimsko suknjo. — Res določa § 73-II gori cit. zakona, da se kaznuje tudi volilec, ki ali sprejme darilo ali pa si ga da obljubiti. Prvi odstavek paragrafa določa, da kdor ali obeta volilcu darilo ali mu ponudi ali obeta mesto v javni ali zasebni službi, da ga zaveže, da podpiše kandidatno listo, ali je ne podpiše, ali že dani podpis na njo prekliče, ali da za izvestno kandidatno listo glasuje ali ne glasuje, se kaznuje z zapornim do enega leta ali v denarju od 30 do 500 Din. Amnestija je bila izdana le za kazniva dejanja, ki se kaznujejo po zakonu o volitvah, v kolikor so bila storjena v času od 6. 2. 1935 do 18. 7. 1935. Amnestija, ki je bila izdana ob novem letu 1937, se ne tiče kaznivih dejanj po volilnem zakonu.

Priposestvanje pravice vlačénja po občinski cesti? R. J. v K. v. Skozi Vaš gozd pelje cesta, ki je bila občinska, pa jo je občina pred par leti uradno opustila, ker ni hotela nositi stroškov popravil, potrebnih radi tega, ker se je cesta poglobila in se je začel Vaš svet plaziti in rušiti. Po navedeni cesti so številni posestniki vlačili les že preko 30 let in ga vlačijo še sedaj. Vprašate, ali so si pravico vlačénja zamogli priposestvovati, ko je vendar vlačénje po občinskih cestah prepovedano. — Omenjeni posestniki si pravice vlačénja niso mogli priposestvovati, dokler je bil svet občinska cesta. 40 letna priposestvalna doba bi začela teči šele, odkar je občina cesto opustila. Svet je gotovo ostal občinska last, vsled česar sami ne boste mogli preprečiti vlačénja. Pač pa zmorete nastopiti eventuelno s tožbo zoper tiste, ki nakopavajo Vaš svet ali Vam sicer

z vlačénjem delajo škodo. Prosite občinski odbor, naj vlačénje prepove in naj tudi on nastopi zoper eventuelne nepokorneže.

## • Vojaške zadeve

Vojaška godba. J. T. v Zg. P. — K. I. v G. v. Svojega sina bi radi spravili k vojaški godbi. Pogoji za sprejem v podčastniško godbeno šolo se objavljajo v vojnem Službenem listu navadno julija, pouk pa začne novembra. V splošnem so sledeči: Gojenci morajo biti stari najmanj 14 in največ 16 let, dovršiti morajo štiri razrede osnovne šole in predložiti нравstveno spričevalo. Predvsem jih preskusi kapelnik vojaške godbe, ali imajo odličen posluh, vojaški zdravnik pa, ali so sicer telesno sposobni. Ko so ti pogoji dani, morajo gojenci oskrbeti dovoljenje staršev, da smejo vstopiti v navedeno šolo, nadalje pismeno izjavo staršev, da se zavežejo povrniti vso materijelno škodo, ki bi jo napravil gojenec za časa svojega šolanja, ali ako bi bil odpuščen po točki 1 ali 2 člena 40 uredbe o vojno-godbeni šoli iz šole; nadalje, da bodo nadoknadili državi vse stroške, ki jih je imela z gojencem (radi oskrbe, obleke, šolskih potrebščin itd.), ako bi bil gojenec odpuščen radi slabega obnašanja. Šolanje traja šest let in se mora gojenec zavezati, da bo po končanem šolanju služil 12 let pri vojaški godbi.

Vojaški zdravnik. F. O. v M. Vprašujete, kje stanuje v Mariboru vojaški zdravnik, kdaj ima uradne ure, koliko stane zdravniško spričevalo za sprejem v kako podčastniško šolo. — Za sprejem v podčastniško šolo je prošnji priložiti spričevalo kateregakoli (tudi civilnega) zdravnika, ker morate biti pred končnim sprejemom itak še enkrat preiskani od zdravnika dotične šole. V Mariboru ima vsak polk svojega zdravnika, razen tega pa dobite zdravnike v vojaški bolnišnici na Tržaški cesti. Za izdajo spričevala ni določene nagrade; giba se med 60 do 100 din, taksa stane 20 din.

Vojno-obrtna šola. P. J. v V. Vprašate, kje se nahaja vojno-obrtna šola tehničnega zavoda in kakih obrti se lahko tam učil. — Imamo tri take šole, in sicer v Kragujevcu, Kruševcu in Obiličevu. Opozorjamo Vas, da si gojenec ne more obrti svobodno izbirati, marveč se mora učiti tiste, ki jo odredi komisija. Ako se dolo-

črti protivi, ga odslove. Uče se pa sledeče obrti: strojnoključavničarska, elektromonterska, kovaška, mizararska, livarska, graverska, kolarska, inštrumentarska (godbeni inštrumenti), zidarska, mesarska, kleparska, barvarska, strugarska in modelirska (turpijorezaška).

### Vprašanja in odgovori.

**Naknadni završni izpit.** M. Š. iz T. Vaš sin je leta 1934 absolvirал četrti razred meščanske šole, ni pa napravil završnega izpita. Vprašate, ali bi ga lahko napravil letos in kam se naj obrne s prošnjo. — Redni termin za polaganje završnega izpita je v juniju. Prošnjo je nasloviti kakih 14 dni prej na ravnateljstvo šole, kjer je učenec dovršil četrti razred. Pravilnik o završnem izpitu, ki je izšel letos marca, določa, da se imajo učenci pravico prijaviti k izpitu tekom dveh let po dovršitvi četrtega razreda. Kako je postopati, ako se v tem roku ne javijo, pravilnik ne določa. Ker pa vsebuje določilo, da učenec, ki je bil radi neznanja pri izpitu odbit za leto dni, more po odobrenju ministrstva prosvete polagati izpit še tretjič, smatramo, da ministrstvo lahko dovoli polaganje izpita tudi učencu, ki je zamudil dveletni rok. V prošnji, naslovljeni na ravnateljstvo šole, predlagajte, naj prošnjo predloži ministrstvu, ki naj odobri polaganje izpita vzhle poteku dveh let in to — ker je letošnji junij že zamujen — morda v avgustu (od 24. do 31.), ko se polagajo popravni izpiti, ali junija 1938. Učenca opozarjamo, da so izpiti nekoliko strožji. Polagajo se iz narodnega jezika, nemščine, jugoslovanske zgodovine ter zemljepisa in matematike (računstva in geometrije).

### Hmeljarske zadeve.

Poročilo o stanju hmelja v Savinjski dolini in Vojvodini.

**Savinjska dolina:** Zadnji teden je bilo pretežno toplo in sončno vreme, kar je bilo prav ugodno za nadaljnji razvoj hmeljske rastline. Cvet naglo prehaja v kobule, ki se hitro razvijajo, tako da bo splošno obiranje pričelo najpozneje 15. avgusta, sem ter tje pa tudi prej. Cenitev pridelka bi bila še prenačljena, vsekakor pa bo pridelek za nad 10% bolj pičel kakor lani. Pač pa je rastlina nadalje zdrava in

obeta glede kakovosti v vsakem oziru prvo vrsten pridelek.

**Vojvodina:** Pri izredno toplem in sončnem vremenu se kobule hitro razvijajo in bo pri takem vremenu pričelo obiranje prej kakor navadno. Pridelek bo glede množine menda zaostajal za lanskim, glede kakovosti pa prav dobro obeta, če le še prav zadnji čas ne pride kaj vmes.

### Cene in sejmska poročila

**Mariborski trg.** Na mariborski trg v soboto 31. julija so pripeljali 31 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—13 din, slanina 13—14. Kmetje so pripeljali 10 voz sena 32—35, 4 slame 22 do 25, 3 čebule 3—4. Cesen 5—7, hren 9, merica novega krompirja 5—6 din. Breskve 8—16, grozdje 8—12, grozdičje 2.50 do 3, hruške 4—8, jabolka 3—7, marelice 12—16, slive 3—4, celi orehi 8, ajda 1.25, ajdovo pšeno 3—4, fižol 1.50—3, ječmen 1.25—1.50, koruza 1—1.50, oves 0.75 do 1.25, proso 1.50, proseno pšeno 3—4, pšenica 1.50—1.75, rž 1.50—1.75, jajca 0.40 do 0.80, mleko 1.50—2, smetana 7.50 do 10, sirovo maslo 20—24, čajno maslo 26 do 28. Na trgu je bilo 6 gosi po 35—40, 190 kokoši 20—25, 1670 piščancev 18—60, 68 rac 14—20, 47 domačih zajcev 4—28.

**Mariborski živinski sejm 27. julija.** Na mariborski sejm 27. julija je bilo prignanih 16 konj, 10 bikov, 136 volov, 406 krav, 25 telet, skupaj 593 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli kilogram žive teže 4.25 do 5.75 din, poldebeli 3.60—4.90, plemenski 3.40—4.75, biki za klanje 3.25—4.50, klavne krave debele 3.65—4.75, plemenske 3.10 do 3.75, krave za klobasarje 2—3.50, breje 3—3.50, molzne 3.10—3.50, mlada živina 3.50—4.75, teleta 4.50—5 din. — Mesne cene: volovsko I. vrste 10—12 din, II. vrste 8—10, meso krav, bikov in telic 6—12, telečje I. vrste 10—12, II. vrste 8—10 din, sveže svinjsko 10—12 din kilogram.

**Svinjski sejm v Mariboru.** Na svinjski sejm v Mariboru 30. julija je bilo pripeljanih 192 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 115 do 140 din, 7—9 tednov 110—145, 3—4 mesece 180—195, 5—7 mesecev 250—360, 8 do 10 mesecev 390—500, 1 leto 710—800; 1 kg viže teže 6—7.50 din, 1 kg mrtve teže 9—11 din. Prodanih je bilo 130 svinj.